

förekommande planscher; härjämte ha hänvisningar gjorts även till andra kända faksimileverk. Den andra upplagan av »Die deutschen Drucker des 15. Jahrh.» framträder i ännu självständigare form, vartill särskilt det rika och med omsorg valda illustrationsmaterialet bidrager. Såväl härigenom som genom de talrika bibliografiska upplysningarna och hänvisningarna blir Voulliémes bok synnerligen instruktiv och tjänar att på ett överskådligt sätt införa den studerande i historien om det äldsta boktrycket och i den omfattande litteratur, som uppstått kring Gutenbergs och hans efterföljares verksamhet. Ja, så länge en sammanfattande framställning av den äldsta boktryckerihistorien, utarbetad på grundvalen av de senaste forskningsresultaten, icke föreligger, ersättes den vad Tyskland beträffar av Voulliémes Deutsche Drucker.

Boken, som i denna andra upplaga utgivits på rikstryckeriets förlag i Berlin, föreligger i en förstklassig typografisk utstyrsel såväl vad papper som tryck beträffar.

Isak Collijn.

Aarbog for Bogvenner. Udg. af S. DAHL. Aarg. 6. Kbhvn: V. Pios Boghandel 1922. 213 s. 4°. Ill.

Den till julen 1922 utkomna sjätte årgången av den danska Aarbog for Bogvenner bjuder på flera uppsatser av bokhistoriskt och bibliografiskt intresse. Av dessa är det dock endast Th. A. Müllers uppsats »Noget om Holberg og Bøgerne. Særlig om hans Bibliotek» (s. 1—24), som direkt berör nordisk bokhistoria. Vi få här lära känna den store danske författaren som sin egen förläggare och bokhandlare och vi få även stifta bekantskap med hans privata boksamling och erfara densammas senare öden. Holbergs bibliotek var icke så synnerligen stort, men det var ett gott vetenskapligt handbibliotek på 3 à 4,000 volymer, som av dess ägare testamenterades till Sorö akademi att i dess bibliotek uppställas som en särskild samling under benämningen Bibliotheca Holbergiana. Med akademiens brand år 1813 gick också dess bibliotek förlorat och av Holbergs böcker torde nu endast en återstå, ett exemplar av 1720 års upplaga av Peder Paars.

Bland andra uppsatser i Aarbogen förtjänar särskilt framhållas överbibliotekarien Sofus Larsens »Portrætstudier over Mænd fra Reformations-tiden, I», vartill materialet hämtats från ett i universitetsbiblioteket befintligt exemplar av J. A. Fabricius, Centifolium Lutheranum (Hamburg 1728—30), som av författaren interfolierats och försetts med ett rikhaltigt på de vita bladen uppklistrat bildmaterial, väl som förberedelse för utgivande av en ny, utvidgad upplaga av detta reformationshistoriska arbete. Det mesta utgöres av utklipp ur tryckta böcker, däribland från flera värdefulla reformationskrifter, men även originalstick förekomma. J. Dam har skrivit om »Biblioteket over Skyerne», d. v. s. klosterbiblioteket i Monte Cassino, och den kände bokbindaren Anker Kyster meddelar några notiser om äkta och